

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Dziecka
Marek Michalak

Warszawa, 07 stycznia 2016 roku

ZSS.422.2.2016.EK

Pan
Konstanty Radziwiłł
Minister Zdrowia

Szanowny Panie Ministrze,

dobry stan zdrowia jamy ustnej u dzieci, to jeden z ważnych celów, o realizację którego od lat zabiegam w ramach swoich kompetencji. W ostatnich latach skierowałem wiele wystąpień do Ministerstwa Zdrowia i Narodowego Funduszu Zdrowia, apelując w nich o podjęcie niezwłocznych działań, które w skuteczniejszy sposób zabezpieczą zdrowie jamy ustnej najmłodszych obywateli. Odrębne pismo w sprawie (znak ZSS.422.25.2015, 30 lipca 2015 r.) przekazałem na ręce Prezesa Rady Ministrów.

Wyniki Ogólnopolskiego Monitoringu Zdrowia Jamy Ustnej (2008 – 2012) nie pozostawiają wątpliwości, iż jesteśmy świadkami epidemii próchnicy. Aż 95 proc. 18-latków i ponad 85 proc. 6-latków zmagają się z tą chorobą, a to tylko fragment niepokojących danych.

W opinii Rzecznika Praw Dziecka dotychczasowe działania podejmowane na rzecz poprawy stanu zdrowia jamy ustnej dzieci i młodzieży były mało skuteczne, być może nieadekwatne do diagnozy i skali problemu. Prowadzone od wielu lat badania epidemiologiczne obrazują zły stan zdrowia jamy ustnej dzieci i młodzieży i wskazują kierunki niezbędnych działań profilaktycznych i leczniczych. W ciągu około dwudziestu lat zauważa się powolną, niewielką poprawę, jednak wciąż niewystarczającą. W związku z tym wyrażam przekonanie, że niezbędne jest dokończenie analizy podejmowanych działań, ich ocena i modyfikacja, zgodnie z rozpoznanymi jej słabymi stronami bądź niepełnym wykonaniem.

W mojej opinii konieczne jest pilne stworzenie Strategii Walki z Próchnicą wśród Dzieci. Stanowiłaby ona najważniejsze ogniwo rozwiązywania tego ważnego społecznie problemu, jakim jest epidemia próchnicy. W opracowanie i realizację Strategii powinni

25 lat Konwencji
o Prawach Dziecka

włączyć się nie tylko najważniejsi eksperci w zakresie stomatologii ale także specjaliści z zakresu zdrowia publicznego i zarządzania. Mam świadomość, że wdrożenie efektywnej strategii profilaktyki i leczenia próchnicy wymaga wysłuchania wszystkich zainteresowanych grup, w tym rodziców i lekarzy dentystów.

Polscy stomatolodzy należą do światowej czołówki specjalistów w swoim zawodzie, a ich gabinety spełniają najwyższe standardy wymagane w tej dziedzinie. Od lat, jako Rzecznik Praw Dziecka współpracuję ze środowiskami stomatologów dziecięcych m.in. prof. dr hab. n. med. Barbarą Adamowicz - Klepalską, wieloletnim Konsultantem Krajowym w dziedzinie stomatologii dziecięcej oraz prof. dr hab. n. med. Dorotą Olczak - Kowalczyk, obecnym Konsultantem Krajowym w tej dziedzinie, która jest jednocześnie Społecznym Doradcą Rzecznika. Z opinii konsultantów wiem, że brakuje zainteresowanych realizacją świadczeń stomatologicznych dla najmłodszych. Wielu stomatologów wskazuje, że wizyta małego pacjenta istotnie różni się od wizyty dorosłego, wymaga większej cierpliwości, a zawsze jest mniej korzystna finansowo niż leczenie dorosłego. Nie będzie sprawnej realizacji Strategii Walki z Próchnicą bez wyższej wyceny procedur znajdujących się w koszyku świadczeń stomatologicznych dla dzieci i młodzieży. W toku dyskusji warto rozważyć wprowadzenie tzw. współczynnika korygującego dla stomatologów leczących dzieci. Należy także zapewnić im możliwość wykonywania zdjęć pantomograficznych dzieciom w ramach kontraktu ogólnostomatologicznego dla dzieci i młodzieży. Jestem przekonany, że Pan Minister, jako osoba, która przez wiele lat współpracowała z lekarzami dentystami w ramach Samorządu Lekarskiego, w tym z członkami Komisji Stomatologicznej Naczelnej Rady Lekarskiej, doskonale rozumie te postulaty.

W ostatnich miesiącach wiele mówiło się o konieczności tworzenia szkolnych gabinetów stomatologicznych, które już w przeszłości miały swoje miejsce w rzeczywistości systemu ochrony zdrowia. Stoję na stanowisku, że szkolne gabinety dentystyczne mogą stanowić element frontu walki z próchnicą, ale wyłącznie w sytuacji, kiedy ich funkcjonowanie będą określały rozsądne przepisy. Nie można bowiem stawiać znaku równości pomiędzy gabinetem, w którym pracują stomatolodzy ze specjalizacją w zakresie stomatologii dziecięcej, dysponujący zaawansowanym sprzętem, zlokalizowanym w pobliżu placówki edukacyjnej z gabinetem, który choć jest umiejscowiony w szkole, głównie realizuje opiekę stomatologiczną nad dorosłymi, a tę nad dziećmi prowadzi w sposób ograniczony. Wielokrotne dyskusje z lekarzami dentystami, specjalistami w zakresie opieki stomatologicznej nad dziećmi pozwalają na postawienie tezy, iż nieważne gdzie mieści się

gabinet lekarza dentysty, ważne jest przede wszystkim, aby dziecko do niego trafiło. W dyskusji o szkolnych gabinetach dentystycznych warto pamiętać o roli samorządów lokalnych oraz ich dobrych, wypracowanych już praktykach. Ważna jest także wyraźna regulacja prawna – jakie czynności lekarz może wykonać bez obecności rodziców - za ich pisemną zgodą, a jakie tylko w obecności opiekuna prawnego.

W ramach Strategii Walki z Próchnicą wśród Dzieci konieczne jest wyodrębnienie działań edukacyjnych, których odbiorcami byłiby przede wszystkim rodzice dzieci. Powinny obejmować nie tylko wskazówki dotyczące właściwej pielęgnacji jamy ustnej i zębów, ale także propagujące zdrowy tryb życia (dieta dziecka, nawyki w zakresie zaspokajania pragnienia, rodzaje i częstotliwość spożywania słodczy). Istotne również są działania uświadamiające rodzicom zależności między występowaniem próchnicy u dzieci, a możliwością zachorowania na inne choroby. Ważne jest, aby treści programów profilaktycznych skierowanych pozwalały uzyskać konkretną wiedzę i umiejętności, a nie były jedynie teoretycznymi pouczeniami. Duży nacisk należy położyć na upowszechnianie informacji, że zęby mleczne również należy leczyć. Rodzice powinni być świadomi, że nieleczona próchnica zębów mlecznych może być przyczyną bólu, zaburzeń odżywiania wad zgryzu i wad wymowy a także próchnicy zębów stałych.

Odrębnym zagadnieniem jest konieczność rozwiązania problemu leczenia stwierdzonej próchnicy u dzieci i młodzieży. Leczenie zaawansowanej próchnicy u dzieci i młodzieży wymaga zachęcenia rodziców dzieci do jego podjęcia, zapewnienia dostępności bezpłatnego leczenia oraz pracy na rzecz podtrzymania pozytywnej motywacji w tym zakresie do zakończenia leczenia. Leczenie próchnicy nie jest działaniem doraźnym, jednorazowym, może wiązać się zabiegami połączonymi z odczuwaniem bólu przez pacjenta. Dlatego działania w tym zakresie powinny być starannie przygotowane, zaplanowane, wykonane i ocenione. Konieczne jest wypracowanie takich mechanizmów, które uwzględniając przemiany w ochronie zdrowia, umożliwią szybką poprawę stanu zdrowia jamy ustnej dzieci i młodzieży. Ważne jest także wypracowanie mechanizmów współpracy z rodzicami, które pomogą im uzyskać poprawę stanu zdrowia jamy ustnej dzieci, bez podkreślania ich winy i popełnionych dotychczas zaniedbań. Bywa, że zaniedbania te wynikają z braku wiedzy, niewystarczających środków finansowych, czy utrwalonych nawyków.

Reasumując, w mojej opinii Strategia Walki z Próchnicą wśród Dzieci powinna obejmować takie zagadnienia jak: promocja profilaktyki zdrowia jamy ustnej (higiena, fluoryzacja itp.), edukacja dzieci oraz rodziców i opiekunów (dieta, zdrowie jamy ustnej

w okresie ciąży, leczenie zębów mlecznych itp.), wyższa wycena procedur znajdujących się w koszyku świadczeń stomatologicznych dla dzieci, wprowadzenie tzw. współczynnika korygującego dla stomatologów leczących dzieci, jako mechanizmu motywującego do podejmowania pracy z dzieckiem, edukacja lekarzy dentystów w zakresie kształcenia umiejętności ułatwiających pracę z małym pacjentem, zabezpieczenie zdrowia jamy ustnej dzieci w placówkach edukacyjnych, leczenie rozpoznanej próchnicy u dzieci i młodzieży.

Mając na względzie dobro dzieci i konieczność zapewnienia im bezpieczeństwa zdrowotnego, powołując się na upoważnienie Rzecznika Praw Dziecka do podejmowania działań w interesie dzieci określone przepisami art. 3, 10a i 11 ustawy z dnia 6 stycznia 2000 r. o Rzeczniku Praw Dziecka (Dz. U. z 2015 r., poz. 2086) proszę o dokonanie analizy przedstawionej problematyki oraz zajęcie stanowiska w sprawie.

Z wyrazami szacunku
Marek Piłchowski